

Slovenska sprava kljub štirim razkolom (2)

Veseli me, da Metod Benedik v svojem prispevku *Štirje razkoli?* ugotavlja: »Celo v tem enem razkolu, ki nas pesti še danes, smo zmogli dovolj moči in poguma, da smo se v plebiscitarni večini zbrali in poenotili ter tudi urešničili to, kar se je zdelo nedosegljivo, samostojno suvereno državo Slovenijo.« Veseli me zaradi vsebine, pa tudi zaradi tega, ker sva bila s Spomenko kot člana strateške skupine Demosa pobudnika in organizatorja plebiscita (glej knjigo *Osamosvojitve Slovenije* Rosvite Pesek). V tesni povezavi z nadškofom dr. Alojzijem Šuštarjem. Tedaj smo se res »zbrali in poenotili«, napravili drugi korak po poti slovenske sprave.

Škoda, da gospod Benedik ne navaja tudi prvega koraka. Saj brez njega ne bi bilo slovenske osamosvojitve. Gre za pravno slovesnost v Kočevskem rogu, za »simbolno spravo z mrtvimi«, če uporabim sintagmo nadškofa Šuštarja. Pobudniki sprave v njeni vseslovenski dimenziji smo bili na Novi reviji. Naj citiram zahvalo pokojnega trnovskega župnika Janeza Pogačnika (Družina, 15. 7. 1990), naslovljeno na Spomenko: »Vsi, ki poznamo ozadje te nedelje in ki smo jo s teboj pripravljali, vemo, da si bila srce in energija celotnega podviga.« In ugotovitev Rosvite Pesek iz zbornika *Nadškof Alojzij Šuštar – 100. obletnica*: »O tem, kakšen naj bo ta dogodek, kakšne njegove posledice in pomen, obstaja v Nadškofijskem arhivu dokaj zajetna korespondenca s Spomenko Hribar.« Po zrušitvi Demosa, ki ga je v pol leta po osamosvojitvi izpeljal Janez Janša, po desnem puču v Svetovnem slovenskem kongresu in nato še na Novi reviji sem najino zavzemanje za slovensko spravo prenesel na SAZU. Rezultat? Izjava *Slovenska sprava* (2021).

Naj se zaradi prostorske omejitve dotaknem le valjhunstva, ki ga ima Benedik za »umetno ustvarjeni pojem brez vsebine«. Oglejmo si *dejstva iz Temeljev slovenstva* (CZ, Lj. 2021, str. 39): »Po Hotimirjevi smrti 769 je oblast v Karantaniji prevzela protikrščanska in protibavarska opozicija. Njen upor je zatrlo šele neposredno vojaško posredovanje bavarskega vojvode Tasila III. leta 772. Po bavarskem okusu je bil v Karantaniji za novega kneza postavljen Valtunk, Prešernov Valjhun, misijonarji ... pa so lahko nadaljevali delo.« Kajpada šele potem, ko so se pod zaščito okupatorja vrnili, saj so med uporom staroverskih Karantancev pobegnili.

Valjhunstvo torej ni pojem brez vsebine, narobe, sestavlja ga kar nekaj pojmovnih določil: 1. Valjhun je bil realna zgodovinska oseba, 2. po uporabi naših prednikov so ga za hlapčevskega kneza postavili Bavarci, 3. postal je kolaborant in 4. sodeloval je pri ponovnem nasilnem pokristjanjevanju. Bržkone res ni šlo drugače. Zato je toliko bolj pomembno, da smo se bili Slovenci v čudovitem letu 1990 kljub skozi več kot tisoč let ponavljajočim se podobno travmatičnim dogodkom sposobni spraviti in se nato osamosvojiti.

TINE HRIBAR, TOMIŠELJ